

SURVEYS IN VILNIUS, IN BENEDIKTINIŲ STREET

In 2003 LII MTS performed surveys in Vilnius, in Benediktinių street, at the section of 103 m long, 2 m wide and up to 3 m deep in the

sewerage and water-supply ditch. During the surveys, a brick collector built in the 19th century was uncovered. Up to the projected 3 m depth the horizons dated to the 19th–20th centuries were recorded where household and building ceramics dated to the 17th–18th centuries were detected.

PADVARIŲ SENŪJŲ LAUKŲ TYRINĖJIMAI

Algimantas MERKEVIČIUS, Rėda NEMICKIENĖ, Julius KANARSKAS

2002 m. VU kartu su KM pradėjo Padvarių senųjų laukų (Kretingos r., Padvarių k.) archeologinius tyrimus, remiamas VMSF. Senieji laukai yra apie 250 m į R nuo Akmenos užtvankos, apie 150 m į R nuo Padvarių senovės gyvenvietės, apie 500 m į Š nuo geležinkelio, nedideliame, apie 4,5 ha, miške. Tai vienas iš Padvarių archeologinio komplekso objektų. Be šių senųjų laukų, toje pačioje upės pusėje yra ir senovės gyvenvietė, o kitame upės krante – I. Jablonskio tyrinėtas pilkapynas ir kapinynas, šalia kurių taip pat aptikti senieji laukai.

Senieji laukai Padvarių miškelyje surasti ir apmatuoti 2002 m. jungtinės Vilniaus ir Tartu universitetų bei KM archeologinės ekspedicijos dalyvių. Tais pačiais metais šiame objekte tyrinėtas vienas iš pylimų, skersai kurį ištirta 10x2 m dydžio perkasa (žr. *ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 31–32).

2003 m. archeologiniams tyrimams pasirinkta miškelio ŠV dalyje esanti akmenų krūsnis. Ji buvo mažai apardyta, padengta miškožemio sluoksniu. Prieš tyrimus žemės paviršiuje buvo matyti tik 14 šios krūsnies akmenų viršūnių, padengtų žaliomis samanomis. Pradžioje perkasa buvo 5x4 m dydžio. Tyrimų metu padarytos sienelių išpjovos Š, P ir R

kryptimis. Išplėstos perkastos dydis – 23,6 m². Tyrimų metu paaiškėjo, kad krūsnis buvo maždaug 4,55 m ilgio R–V kryptimi ir 4,10 m pločio Š–P kryptimi. Krūsnies pakraščiuose buvo sukrauti didesni akmenys, tarsi sudarantys akmenų vainiką. Viduje akmenys smulkesni, daugiausia vidutinio dydžio. Š ir ŠR krūsnies dalis buvo truputį žemiau nei likusi ir sudarė tarsi atskirą šalia esančią nedidelę krūsnelę. Paaiškėjo, kad prieš sukraunant ją buvo iškasta duobė. Šios krūsnelės R pakraščio viršutinėje dalyje, apie 35 cm gylyje, rastas 6 mm ilgio ir 4 mm skersmens žuvies slankstelis.

Nustačius krūsnies dydį, padarytas jos pjūvis Š–P kryptimi ir visiškai ištirta 11 m² R jos dalis. Nustatyta, kad pagrindinėje krūsnies dalyje akmenys krauti ant tamsiai geltonos molingos žemės. Tarp krūsnies akmenų, kurie buvo tamsiai rudo molingo juodžemio sluoksnyje, aptikta nemažai angliukų, kurie paimti radiokarboniniams tyrimams. Pagrindinės krūsnies dalies akmenų sluoksnio storis buvo apie 50–60 cm, o Š esančios duobėje – apie 90 cm. Duobės gylis nuo žemės paviršiaus – apie 105 cm, ilgis Š–P kryptimi – apie 160 cm, o plotis R–V kryptimi apie 170 cm. Dalis duobės tęsėsi į nevisiškai ištirtą krūs-

nies dalį. Duobės užpildas – akmenys ir tamsiai rudas molingas juodžemis su dideliu kiekiu angliukų ir degėsių, kurie prasidėjo 20 cm gylyje ir tęsėsi iki jos dugno, kur angliukų buvo dar daugiau. Daugiausia jų aptikta 70–90 cm gylyje nuo žemės paviršiaus. Dalis jų paimta radiokarboniniams tyrimams.

Remiantis radiokarboniniu datavimu bei kitais duomenimis galima spėti, kad krūsnis krauta mažiausiai dviem etapais. Pirmiausia šioje vietoje ant tuometinio žemės paviršiaus buvo sukrauta nedidelė krūsnis, kuri C^{14} metodu datuota X a. Vėliau, remiantis C^{14} duomenimis, XIV a. prie jos Š–ŠV dalies buvo iškasta duobė, į kurią primesta akmenų, dalis kurių buvo užmesta ant anksčiau suformuotos krūsnies Š ŠR pakraščio. Taip šalia esančios krūsnies suformuota dar viena krūsnis, besijungianti su ankstesne.

EXPLORATIONS OF THE PADVARIAI FOSSIL FIELDS

In 2003 VU together with KM continued explorations in the Padvariai fossil fields. In the northwest of the site a stone rampart (the total area of 23.6 m²) was explored. During the investigations it was established that the size of the stone rampart is 4.55 x 4.10 m. It was built in two stages: at the beginning, on the soil surface the primary stone rampart was built, where the thickness of the stone layer was 50–60 cm. Later next to its northern and northeastern edge a pit was dug which was heaped with stones. The thickness of this layer was about 90 cm. While building the later stone rampart, a part of the stones was heaped on the previous stone rampart. Based on C^{14} dating, the primary stone rampart was built in the 10th century and the later one was built in the 14th century.

ŠIAURĖS VAKARŲ LIETUVOS SENŪJŲ LAUKŲ ŽVALGYMAI

Algimantas MERKEVIČIUS, Rėda NEMICKIENĖ, Julius KANARSKAS

2003 m. buvo organizuoti senųjų laukų žvalgymai Kretingos ir Skuodo r. Juose dalyvavo ir Tartu universiteto archeologai V. Lang, M. Konsa ir A. Kriiska. Žvalgymų tikslas buvo apžiūrėti ir surinkti papildomos informacijos apie kai kuriuos archeologiniuose šaltiniuose minimus senuosius laukus bei ieškoti naujų minėto tipo objektų. Pagrindiniai archeologinių žvalgymų uždaviniai buvo patikrinti objektų būklę, išlikimą, nustatyti jų buvimo vietas ir apytiksles teritorijas, taip pat surinkti apie juos papildomos informacijos.

Žvalgyti aštuoni objektai, trys iš jų – Kretingos r., penki – Skuodo r. Ekspedicijos dalyviai surado du naujus objektus, kurie

archeologinėje literatūroje neminimi. Vienas iš jų yra Auksūdžio kaime, Varniškės miške (Kretingos r.). Kiti senieji laukai, Igarių kaime (Skuodo r.), aptikti ekspedicijos dalyvių, patikrinus mišku apaugusią kalvą. Erlėnų ir Igarių senieji laukai buvo pradėti apmatuoti. Žvalgymams paramą suteikė VMSF.

Visi žvalgyti senieji laukai praeityje užėmė žymiai didesnes, nuo kelių iki keliolikos ha, teritorijas. Dauguma jų buvo bendrosiose kaimų ganyklose. Daug jų sunaikinta Lietuvos žemės reformos ir sovietmečio melioracijos metais. Ekspedicijos metu rasti objektai – akmenų krūsnys ir pylimai, žymintys senuosius laukus, daugiausia išlikę miškuose.